

Bódis Kriszta

Árnyék és fény

Bódis Kriszta író és dokumentumfilmes, a *Kemény vaj*, az *Artista* és a *Carlo Párizsban* című regények szerzője, a *Van Helyed Alapítvány* megteremtője nagy ívű trilógiájában Tüdős Klára, a múlt század ikonikus nőalakjává vált emlékiratíró, divattervező, táncosnő, forgatókönyvíró és filmrendező kalandos életútjának felidézésére vállalkozott. Az *Árnyék és fény* című záródarab a *Kisasszonyképző* című első és a *Korzón a pokolba* című második rész folytatása, de önálló műként is maradéktalanul élvezhető.

Bódis Kriszta bátor, izgalmas, eklektikus nyelvet kevert ki Tüdős Klára életrajzi trilógiájának elbeszéléséhez. Szakított az életrajzi regények egyhangú, klasszikus, jól bevált, a hőssel rokonszenvező, ám nézőpontjával némi távolságot tartó narrátorának attitűdjével.

A narráció két, élesen eltérő stílusú szólam keveréke. A Tüdős Klára-„közelikben" szenvedélyes, minden távolságtartást fölszámoló, heves azonosulás jelenik meg, míg a kor történelmi-politikai kulisszáit, a Tanácsköztársaság eseményeit és az azt követő két évtized viszontagságait felidéző „totálok", valamint a korszak életviszonyait, hétköznapjait meghatározó emberi tevékenységi formák leírásai kifejezetten tárgyszerűek, aprólékosak és dísztelenek.

Ez a feszültség lüktetővé, dinamikussá teszi a regényt. A szerző ezekben a szövegrészekben vendégszövegeket használt fel az érintett szakterületek irodalmából és a korabeli sajtóból.

A könyv stílusát meghatározzák az erősen dramatizált, hol a romantikus, hol a realista regények stílusát idéző párbeszédek és az elbeszélést meg-megszakító, Tüdős Klára emlékiratain alapuló, azok stílusát imitáló, fiktív levelek részletei.

A trilógia záró kötete 1941 és 1952 között játszódik. A regényidő a huszadik század legdrámaibb évtizede: a fasizálódó Horthy-korszak, a zsidótörvények, a német megszállás, a nyilas hatalomátvétel, a sikertelen kiugrási kísérlet, az orosz megszállás, a kékcédulás választások és a szovjet típusú diktatúra kiépítésének kora.

Tüdős Klára az évtized elején ünnepelt sztárként még leforgathatja a *Fény és árnyék* című filmet, a regény nyitóképén fehér cabrio Mercedesük hátsó ülésén beszélget nevetve férjével, Zsindely Ferenc őexcellenciájával, hogy alig egy évtizeddel később, a történet végén ugyanezt a képet már kisemmizetten és kitelepítve idézzék fel a lellei országúton, rongyos kesztyűben vonszolva egy iszappal megrakott kézikocsit, hogy legyen mivel fűteni házat, melynek kegyelemből házmesterei lehettek.

A kezdet és a vég között pazar istenhegyi villájukból menekülteket bújtató otthont teremtenek, ahol a legnehezebb időkben majd százan találtak menedékre. Üldözöttek és árvák, katonaszökevények, öregek és gyerekek köszönhették Tüdős Klárának és Zsindely Ferencnek az életüket.

Volna, aki zuhanástörténetnek olvasná a trilógia harmadik részét, egy házaspár, amely a férj kapcsolatainak és hatalmának köszönhetően és a feleség tündöklő tehetsége valamint üzleti zsenialitása révén mindent elér, amit akar, a történelmi események viharában lassan el is veszít mindent.

Valójában inkább a felemelkedés, a megtisztulás története ez. Két ember, akiknek szerelmi házasságát a férj folyamatos félrelépései és a kettőjük közti súlyos nézetkülönbségek a válság szélére sodorják, a történet végére, keresztény hitüket karitatív misszióként, embermentéssel gyakorolva, az egyre rosszabb körülmények között a túlélésért küzdenek, életük utolsó szakaszában egymást feltétel nélkül szerető társakká válnak.

Bódis Kriszta: Árnyék és fény
Európa Kiadó, 2025. Könyvhét